

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Om sneller en adequater in te grijpen bij vermoedens van kindermishandeling zijn wij als school vanaf 2013 wettelijk verplicht om de Meldcode te hanteren. De Meldcode is een stappenplan voor (onderwijs) professionals die wij als school moeten doorlopen als er vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling is.

De Meldcode bestaat uit vijf stappen:

1. In kaart brengen van signalen
2. collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het meldpunt *Veilig thuis*
3. gesprek met de leerling en/of ouders
4. wegen van het geweld of de kindermishandeling
5. beslissen: hulp organiseren of melden

Onderwijs

Gemiddeld heeft één kind in elke schoolklas te maken met een vorm van kindermishandeling. Om sneller en adequater in te grijpen bij vermoedens van kindermishandeling zijn wij verplicht de Meldcode te hanteren. Gebruik van de Meldcode geeft ons als school houvast bij het signaleren en in gang zetten van interventies, opdat het geweld stopt.

Geweld in huiselijke kring

De Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (HGKM) heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijke situatie, zoals mishandeling, seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouder(en) mishandeling. Tot kindermishandeling wordt ook gerekend het getuige zijn van huiselijk geweld.

De Meldcode heeft als doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, snel passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (bedreigende) situatie. Hiertoe biedt de Meldcode stappen en handvatten aan ons als school voor signalering en het verdere handelen bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.

Seksuele intimidatie in de school

Naast de Meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling kent onze school ook de meld- en aangifteplicht bij seksueel geweld en seksuele intimidatie binnen de school. Deze wet verplicht ons tot een zorgvuldig omgaan met (een vermoeden van) strafbare feiten, gepleegd binnen de schoolsituatie.

Die wetgeving verplicht scholen onder meer om een klachtenregeling, klachten- commissie en vertrouwenspersoon te hebben en stelt eisen met betrekking tot melden aan bevoegd gezag en de Vertrouwensinspectie en het doen van aangifte.

(Voor meer informatie daarover zie www.schoolveiligheid.nl/seksuele-intimidatie-en-schoolprotocol/seksuele-intimidatie)

Criteria voor de inspectie

In het kader van haar toezichthoudende taak zal de inspectie onze school op drie punten bevragen, om te bepalen of wij voldoen aan onze plicht met betrekking tot de Meldcode:

- Het beschikken over een Meldcode
- De randvoorwaarden voor toepassing ervan, waaronder de deskundigheidsbevordering van ons personeel
- De feitelijke toepassing van de Meldcode

Verplichte Meldcode is iets anders dan een meldplicht. Wij zijn verplicht een Meldcode te hebben en toe te passen. Dat betekent niet dat er ook een meldplicht bestaat met betrekking tot huiselijk geweld. Bij een meldplicht moet de professional zijn vermoeden bij andere instanties, bijvoorbeeld bij Veilig Thuis melden. Die verplichting bestaat niet bij de Meldcode. Door te werken met een Meldcode blijft de beslissing om vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling wel of niet te melden, berusten bij ons als school.

Basismodel Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Als school hanteren wij het basismodel. Het basismodel biedt een stappenplan voor het handelen bij signalen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Die stappen zijn:

- in kaart brengen van signalen
- collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis
- gesprek met de leerling
- wegen van het geweld of de kindermishandeling
- beslissen: hulp organiseren of melden

De ondersteuningsstructuur in ons onderwijs

Onze school heeft een structuur waarin ondersteuning en begeleiding voor leerlingen ingezet kan worden, zowel ondersteuning vanuit het onderwijs zelf of vanuit het speciaal onderwijs, maar ook van partners uit de jeugdhulp. In de ondersteuning in en om de school vormt de leerkracht in de klas de basis; hij/zij heeft (intensief) contact met het kind en meestal ook met de ouders. De leerkracht signaleert en handelt. Indien nodig kan de leerkracht anderen inschakelen voor advies of handelingen, zoals een collega-leerkracht, intern begeleider, directeur, onderwijsondersteuner van het speciaal onderwijs of het samenwerkingsverband Zeeluwe, de schoolmaatschappelijk werker, jeugdverpleegkundige, jeugdarts of een andere expert. Intern bespreken wij de signalen en stellen een aanpak vast.

De Meldcode in de ondersteuningsroute van ons onderwijs

Hieronder zijn de stappen in de ondersteuningsstructuur van onze school en de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling naast elkaar in een schema gezet. Ook wordt elke stap toegelicht. In de Meldcode is sprake van het 'gesprek met de leerling'. In ons onderwijs gaat het hier, naast het kind, ook altijd om de ouders. Wij hebben als school de opdracht om met ouders te spreken over de ontwikkeling van hun kind. Als de school vermoedens heeft van belemmeringen in die ontwikkeling, wordt dat met ouders besproken. Dat gebeurt over het algemeen al veel eerder dan pas in stap 3. Als school blijven wij ook gedurende het gehele traject in gesprek met het kind en de ouders. Om die reden komt 'in gesprek met ouders' bij elke stap in het schema terug.

Stap 1: Signaleren

Signaleren van belemmeringen in de ontwikkeling van een kind en dit met ouders bespreken vormt een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van leerkrachten en intern begeleiders. Deze beroepshouding wordt in elk contact met de leerling en de ouders verondersteld. Aan het in kaart brengen van de signalen gaat vaak een 'niet pluis' gevoel vooraf. De waargenomen signalen en eventueel van ouders verkregen informatie vormen de basis voor verdere actie.

Wat de achterliggende oorzaak is van signalen, is lang niet altijd meteen duidelijk: veel signalen kunnen wijzen op kinder- mishandeling, maar ook te maken hebben met andere zaken. Als wij als school met ouders in gesprek gaan over de signalen en de thuissituatie en als wij met elkaar informatie uitwisselen over de ontwikkeling van het kind, dan draagt dat bij aan verheldering, ontkrachting of bevestiging van zorgen. Later gaat het gesprek met ouders over te zetten vervolgstappen en uit te voeren acties.

Stap 2: Collegiale consultatie

De leerkracht bespreekt de waargenomen signalen met collega's en/of de intern begeleider. Dat kan de leerkracht zijn waarbij de leerling het jaar daarvoor in de klas heeft gezeten, of de leerkracht van een broertje of zusje. De IB'er kan de leerkracht adviseren of zelf observeren in de klas en zo nodig de jeugdverpleegkundige, jeugdarts of schoolmaatschappelijk werker consulteren. Ook kan de IB'er/directeur bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis.

Stap 3: Weging en risicotaxatie in het schoolzorgteam en/of ondersteuningsteam

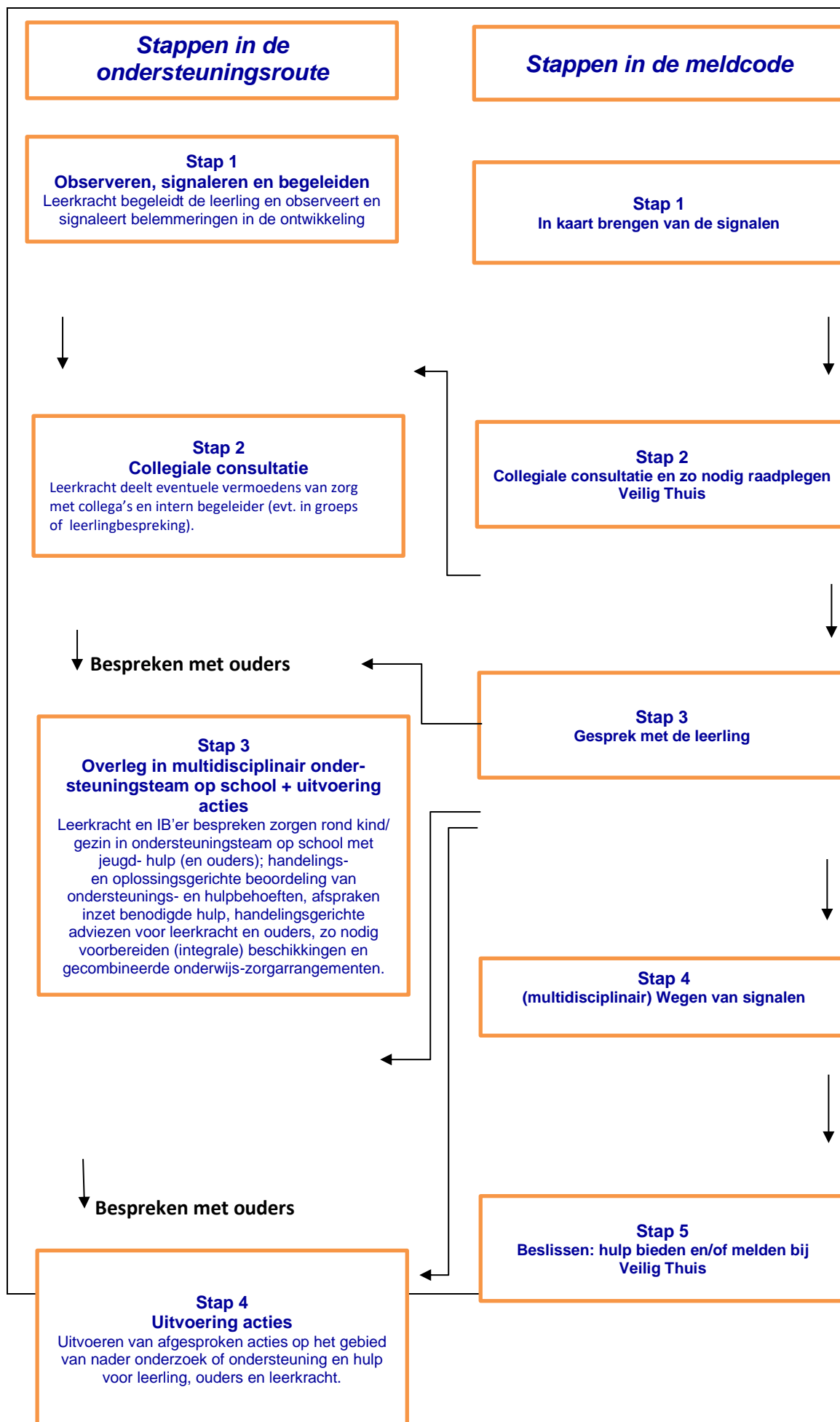
De volgende stap is de signalen, het ingewonnen advies bij collega's en de informatie uit het gesprek met de ouders te bespreken in het schoolzorgteam. Daarbij kunnen de ouders eventueel aanwezig zijn. De aard en de ernst van de signalen en het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld worden daarin multidisciplinair afgewogen. De expertise van de partners wordt gebundeld en optimaal benut. Vervolgens wordt er een afgestemde aanpak vastgesteld en uitgevoerd, gericht op de veiligheid van het kind en de ondersteuning van de ouders en de leerkracht.

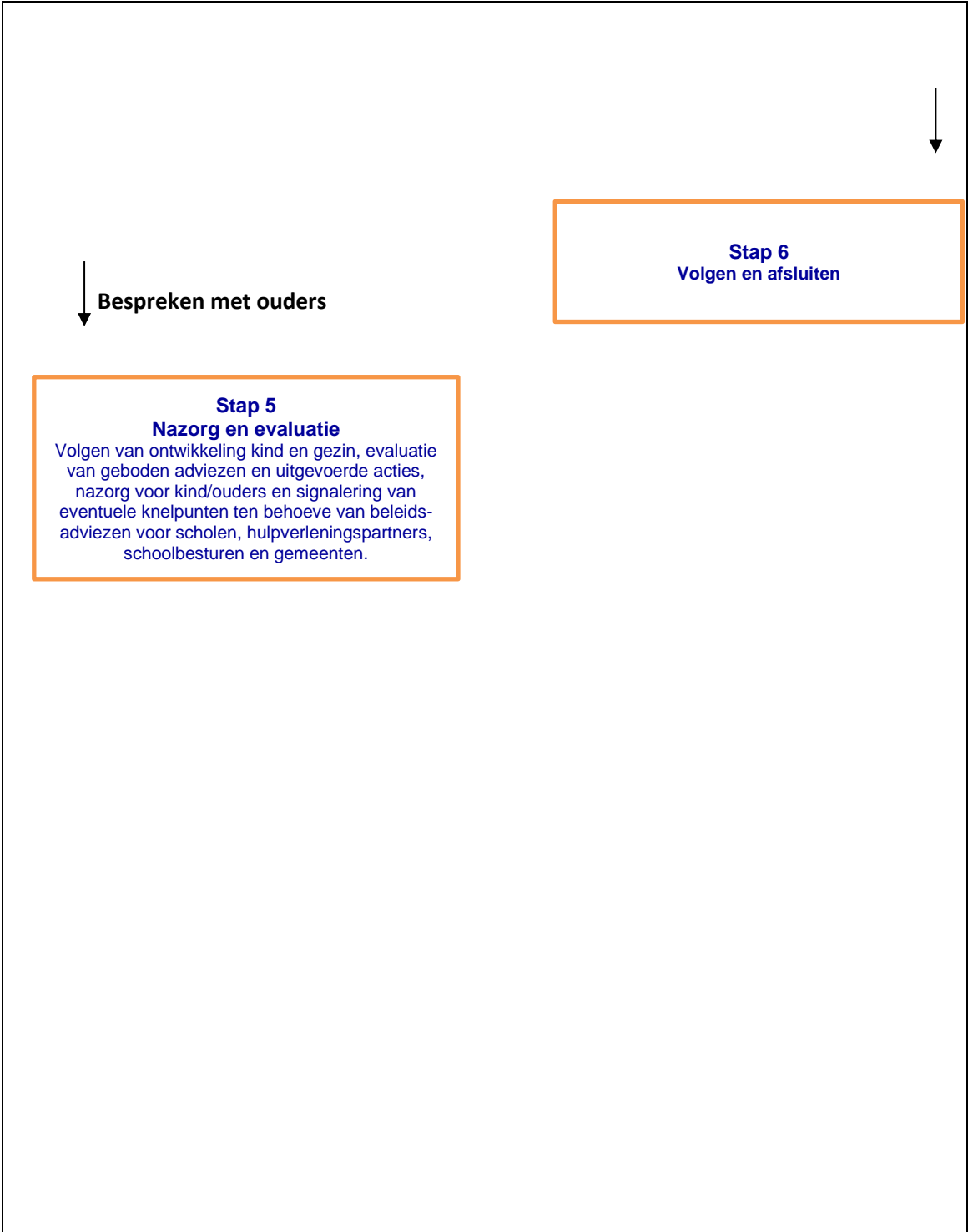
Stap 4: Beslissen: hulp bieden en handelingsgerichte adviezen voor de leerkracht

Het schoolzorgteam organiseert (zo mogelijk) de noodzakelijke hulp aan kind en ouders en geeft handelingsadviezen aan de leerkracht. Daarnaast wordt er overlegd óf en zo ja wie er een melding doet bij Veilig Thuis. Met Veilig Thuis wordt besproken wat het schoolzorgteam na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kan doen om de leerling en haar/zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen. In het schoolzorgteam is afgesproken wie de ouders informeert over de uitkomsten van de bespreking en de eventuele melding bij Veilig Thuis.

Stap 5: Volgen

Als vanuit het schoolzorgteam hulp wordt geboden is in het multidisciplinaire team afgesproken wie de zorg coördineert. Het schoolzorgteam volgt in samenwerking met leerkracht (en ouders) de effecten van deze hulp en stelt de aanpak zo nodig bij. Tenslotte wordt er nazorg geboden en wordt de aanpak geëvalueerd. Onze school en het ondersteuningsteam zorgen voor verslaglegging van genomen stappen en acties en gebeurtenissen en feiten. De signalen en uitkomsten van gesprekken die over signalen zijn gevoerd, de genomen stappen en de besluiten worden vastgelegd. Deze informatie is nodig wanneer men bij stap vijf besluit om over te gaan tot een melding bij Veilig Thuis.

Aandachtspunten en dilemma's

Hoewel de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling eenvoudig in te passen zijn in onze bestaande ondersteuningsroute van de school en het samenwerkingsverband Zeeluwe, zijn er zeker wel punten die op onze school nadere aandacht verdienen om de Meldcode succesvol te implementeren en toe te passen.

Preventie

Wij willen ook als school een belangrijke rol spelen in het voorlichten van kinderen over kindermishandeling. Wij leren kinderen dat ze zich er niet voor hoeven te schamen, dat het meer kinderen overkomt, dat ze erover mogen praten met anderen, wat hun rechten zijn, waar ze hulp kunnen vinden, enz.

Signalering door leerkrachten

Signaleren van belemmeringen in de psychosociale ontwikkeling en de thuissituatie van kinderen is voor onze leerkrachten niet altijd vanzelfsprekend. Dat geldt zeker voor het signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit zijn beladen onderwerpen, waarvoor kinderen en ouders zich vaak schamen en dus zwijgen. Leerkrachten aarzelen vaak om (vermoedens van) huiselijk geweld of kindermishandeling te zien of ter sprake te brengen. Soms zien wij als school belangrijke signalen over het hoofd, vanuit het idee dat het wel meevalt met kindermishandeling en dat zoiets in deze omgeving niet gebeurt, of dat die ouders toch zo aardig zijn. Soms vermoeden onze leerkrachten wel dat er iets aan de hand is, maar weten zij niet wat zij daar mee aan moeten, bijvoorbeeld wanneer een duidelijke ondersteuningsroute of samenwerking met jeugdhulp ontbreekt. Met de nieuwe wetgeving passend onderwijs en de verplichte Meldcode kan onze leerkracht haar/zijn verantwoordelijkheid hierin niet meer uit de weg gaan. Onze leerkrachten zullen dus 'signaalgevoelig' en 'aanpakbereid' moeten zijn. De wetenschap dat per klas minstens 1 à 2 kinderen slachtoffer zijn van kindermishandeling maakt dat het gevoel van urgentie ook bij onze leerkrachten hiervoor hoog moet zijn. Ook al zijn er volop dilemma's die overwonnen moeten worden: het kind heeft recht op hulp

Communiceren met ouders

Samenwerking tussen onze school en ouders is cruciaal voor de ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Het actief in gesprek gaan van onze school met kind én ouders is voor elk kind belangrijk, maar zeker wanneer er sprake is van extra ondersteuningsbehoeften of zorgen rond een leerling. Vanaf de eerste stap in een ondersteuningstraject en dus ook bij de Meldcode, is het belangrijk in het contact met ouders te investeren door hen actief te informeren en de ontwikkeling van het kind met hen te delen. Ook bij gevoelige onderwerpen als (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld is het van belang zo veel mogelijk bij elke stap in gesprek te blijven met de leerling en de ouders/verzorgers: benoemen wat men feitelijk waarneemt, (h)erkent men de signalen, kloppen de vermoedens, wat hebben de ouders zelf al gedaan, is er al hulp ingeschakeld, is hulpverlening noodzakelijk, is de geboden hulp effectief, enz. Ouders zijn bij kindermishandeling vrijwel altijd een deel van het probleem, maar zij zijn ook altijd een deel van de oplossing.

In het geval van vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling is die communicatie met ouders lang niet altijd eenvoudig. Toch is het nodig om een goed beeld te krijgen van de situatie. Misschien blijkt wel dat er iets anders aan de hand is dan kindermishandeling of huiselijk geweld. Of geeft het gesprek de ouder(s) net dat duwtje in de rug dat ze nodig hebben om hulp te zoeken. In situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, is er reden temeer om ons als school zorgen te maken. Ook moet rekening gehouden worden met het feit dat het kind door iemand anders dan de ouder(s) mishandeld kan worden.

Wij willen ook goed vooraf bedenken of het wenselijk is het gesprek samen met een collega te voeren en of het voor onze eigen veiligheid nodig is dat een collega weet dat jij dit gesprek voert,

zodat hij of zij in de buurt kan blijven. Onze leerkrachten kunnen altijd voor het voorbereiden of het voeren van het gesprek een beroep doen op ons schoolzorgteam, lb-er en/of directie. Ook is het van belang dat wij als school in contact blijven met de ouders, ook al lopen er trajecten vanuit Veilig Thuis en/of de hulpverlening. Het kind blijft immers onderwijs volgen en dan blijft contact met de ouders van belang.

Melden bij Veilig Thuis

Als in ons schoolzorgteam en/of het ondersteuningsteam wordt vastgesteld dat er reële vermoedens bestaan van kindermishandeling of huiselijk geweld en dat er hierover met de ouders niet gesproken of tot een aanpak gekomen kan worden, zal besloten worden tot een melding bij Veilig Thuis. Een melding bij Veilig Thuis wordt door een professional in principe op naam gedaan. Dat betekent dat ook de ouders te weten zullen komen door wie er gemeld is. Die professional kan dan te maken krijgen met agressieve reacties van ouders of een totaal gebrek aan medewerking rond een kind. Leerkrachten of intern begeleiders van onze school zijn vanuit dat oogpunt vaak huiverig voor het melden bij Veilig Thuis.

Naast het eigen gevoel van veiligheid van onze leerkracht gaat het hierbij vooral om het belang van het kind. Dat belang is immers niet gediend bij een slechte of verbroken relatie tussen onze school en ouders. Ook komt het regelmatig voor dat ouders in zo'n situatie het kind van school halen en aanmelden bij een andere school, waar men van niets weet. Dat is zeker niet in het belang van het kind. Daarom is het soms aan te bevelen dat een andere professional dan onze leerkracht of intern begeleider de melding doet bij Veilig Thuis, bijvoorbeeld iemand van de jeugdgezondheidszorg. De afweging wie de melding bij Veilig Thuis doet zal in elke specifieke situatie nadrukkelijk gemaakt moeten worden. Ook andere professionals kunnen immers belang hebben bij een vertrouwensrelatie met de ouders, zoals de schoolmaatschappelijk werker. In ons schoolzorgteam en/of het ondersteuningsteam is de aangewezen plek om hierover afspraken te maken.

In sommige gevallen heeft een beroepskracht, zoals een leerkracht, huisarts of maatschappelijk werker op grond van wettelijke regels het recht om anoniem te blijven ten opzichte van het gezin. Namelijk wanneer bekendmaking van de identiteit:

- een bedreiging vormt of kan vormen voor het kind of voor andere (minderjarige) kinderen in het gezin
- een bedreiging vormt of kan vormen voor onze leerkracht zelf of voor andere medewerkers of
- de vertrouwensrelatie met het gezin verstoort of kan verstoren

Ook dit kan in ons schoolzorgteam en/of het ondersteuningsteam besproken worden en beargumenteerd worden voorgelegd aan Veilig Thuis. Als is afgesproken dat de eerste signaleerde anoniem blijft voor het gezin, dan moet Veilig Thuis ervoor zorgen dat de informatie zo in het dossier wordt opgeslagen, dat de ouders ook uit het dossier die identiteit niet kunnen achterhalen.

De meest wenselijke situatie is dat het voornemen tot melding bij Veilig Thuis van tevoren ook met de ouders wordt besproken. Soms zijn ouders op dat moment wel bereid mee te werken. Dit is echter niet altijd mogelijk. Dan volstaat het 'informereren' van ouders.

De melding wordt onderbouwd met zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen, die geconstateerd zijn door onze school en de jeugdhulppartners.

Het schoolzorgteam en/of het ondersteuningsteam overlegt bij de melding met Veilig Thuis wat zij na de melding, binnen de grenzen van hun gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunnen doen om onze leerling en de gezinsleden tegen het risico van huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen of escalatie te voorkomen. Veilig Thuis is verplicht om de melder te informeren over de stappen die zijn gezet om de situatie voor het kind te verbeteren. Daarbij geldt als regel dat de mate

waarin de melder betrokken is bij het gezin, bepalend is voor de hoeveelheid informatie die Veilig Thuis kan verstrekken.

Wanneer er via het schoolzorgteam en/of ondersteuningsteam en met medewerking van de ouders hulp voor het kind, de ouder(s) en eventueel andere gezinsleden op gang is gekomen om de mishandeling of het huiselijk geweld aan te pakken, is een melding bij Veilig Thuis niet meer nodig. Het gaat immers primair om het aanpakken van het probleem en niet om het registreren van het aantal gevallen van kindermishandeling. Uiteraard is het wel noodzakelijk te volgen of de kindermishandeling en/of het huiselijk geweld stopt als gevolg van de hulpverlening. Zo niet, dan is melding bij Veilig Thuis wel weer aan de orde.